

27 sentyabr günü... Həmin gün Azərbaycanın uzun illər məcburən yandırılmış şiri oyandı. Özü də nəre çəkərək, nəresi ilə bütün dünyanı titrədənək oyandı. Həmin gün keçən hər anı bizi hiddətləndirən, istəməsək də yaşadığımız tariximizə çevrilmiş o 200 ilin ən qürurverici, ən xoş günü idi. 200 il ərzində xalq belə bir gün yaşa-

Bu qəhrəmanın ilk pilot şəhid mayor Abbas Rza oğlu Qasimovdur.

Abbas Qasimov 17 mart 1986-cı ildə terrorçu qonşularımızın əlimizdən aldığı, həsrət qaldığımız Zəngibasar (Masis) rayonunun Rəhimabad kəndində dünyaya göz açdı. Abbas həmin illərdə bu ailənin son sevinci idi... Çünki fələk istəyirdi ki, Abbasın gəlişi ilə bu ailə sonuncu dəfə sevinsin, şadlansın...

Bacısından iki il sonra doğulub Abbas... Pünhanə xanım əlaqə saxladım... O, nə qədər nikbin şəkildə yazmağa çalışsa da, daxilindəki duyğularını gizlədə bilmirdi... Mən onu anlayırdım, onun dərdi çox ağır idi. Deyirdi ki: "Həyatımda bir körpə yaşda ata itirdim, bir də 37 yaşında... Soruşsanız, hansı çətindir, deyərəm ki, qardaş dağı dözülməzdir... Allah heç bir bacıya qardaş tabutunu qarşılamağı qismət etməsin... Çox çətin imiş Şəhid bacısı olmaq. Təşəvvür et ki, bir daha qardaşını qucaqlaya bilmirsən... Nə deməkdir axı, Abbas qardaşım? Allah qismətini yazıb, həm atanın, həm qardaşın qəbrini qucaqlamaq? Bir düşün, necə çətindir... Bacılar qardaş deyib qucaqlayanda mən gecələr onun üçün göz yaş tökürəm..."

- Sizin heç imanınız yoxdur? Görürsünüz, körpə uşaq necə ağlayır?

Ata hələ sözünü tamamlamamış erməni cəlladlarından biri onu itələdi. Sonra ermənicə danışdı, qəhqəhə çəkərək güldü. Vəhşi kobudluğu ilə evdəkiləri necə evdən çıxartdısa, ailənin evlərini sonuncu dəfə görməyə belə macalları olmadı.

Bir ev arxalarında qalırdı onların... O ev ki, bir ailə orada kəndlə sevinib, kəndlə güldü. O ev ki, həmişə xeyirxahların, sədaqətliyərin evi olmuşdu. O ailədən heç kəsə zərər gəlməzdi. Düşmənlərə amansız idilər, axı, heç onların düşmənləri də yox idi. Onlar düşməni qazana bilməzdilər.

Erməni vəhşiləri onları evdən çıxardandan sonra dərhal od vurub evi əşyalarla birlikdə yandırdılar... Daş üstə daş qoymadılar... Abbasın qışqırması dəli kimi ağlamasından heç evə baxmağa da macalı yox idi Kifayət anının. Heç baxa da bilmirdi övvəl min bir əzab əziyyətlə qurduğu, indi isə bir anın içərisində zalımlar tərəfindən od vurularaq yandırılan yuvasına... Bir ailə, bir oba, bir millət, bir vətən dünyaya boyda dərdlə birlikdə Qərbi Azərbaycandan Şimali Azərbaycana doğru yol aldı... Heç ürəyimdən gəlmir

lərlə axışan insan selinə qarışdı azadlıq, haqq-ədalət axtarışına başladılar.

Rza kişigil insanların küçədə çox olduğu vaxtda çölə çıxmışdılar. Hamı küçədə idi. İnsanlar "Azadlıq! Azadlıq!" deyərək bağırırdılar. Neçələri az qala ayaq altı qalırdı, neçələri istidən yansalar belə elə bağırırdı ki, az qala səsi batırdı. İnsanlar sanki, evləri imiş kimi meydandan ayrılmırdı.

Onlar Leninsiz Meydanda insanların ən bol olduğu yerdə idilər. Rza kişi Abbasi yuxarıya qaldırır, Abbas tünlkdə qalxan əlləri görür, söyləyən dillərin səsini eşidirdi. Onun gördükləri əsl həqiqət idi. İnsan kütləsi arasından eşidilən səslər qulaqları batırma da, deyilən söz qulağa məlhəm olurdu: "Azadlıq! Azadlıq! Azadlıq! Qarabağ bizimdir! Qarabağı vermərik! Yurdu-muzu vermərik!". Bu insan selinin arasında doğulduğu torpağı işğal olmasa da, yenə də yurddaş bilib yurddaşının səsini səs verənlər, yurd-yuva həsrətindən Abbas kimi ürəyi yaralı olan uşaqlar da var idi.

Abbas insan selindən yayılan səslərin uğultusundan elə bil yavaş-yavaş yuxudan oyanırdı, dirçəlirdi. Onun da elə bil daxilində söz tayası yığılmışdı. Daxilindəki qaçqınlığın acısı bu söz topasını onun ürəyindən qovurdu. Bu söz ürəkdən dilə tərəf qovulur, dildə qaçqın kimi yaşayırdı. Sonda isə dildən çıxaraq elə bil öz dedə-baba yurduna qayıdırdı. Nəhayət, birdən Abbas özünü saxlaya bilməyib bərkədən qışqırdı:

- Qalabağ bizimdir! Qalabağ bizimdir! Qalabağ bizimdir!

O, "r" hərfini tələffüz edə bilməyəcək qədər balaca idi. Ancaq bu sözü deyəcək qədər öz Vətəni, yurdunu sevən insan kimi böyümüşdü.

Abbas yenə də dözə bilmədi və var gücü ilə yenə qışqırdı:

- Qalabağ Azərbaycandır!

Bir anda ətrafda olanlar hamısı qeyri-ixtiyari çönüb Abbasa baxdılar. Abbas atasının çiyində olduğu üçün hündürdü idi. İnsanlar onu görür, ondan güc alıb daha çox bağırırdılar. Eyni zamanda Abbas əhatədə olanlar tərəfindən əldən-ələ gəzdi, heç tanımadığı yurddaşların əllərini gördü, bəzisi dözə bilmir, onu bağrına basırdı. Tez bir zamanda insan selinə başçılıq edən rəhbər də Abbasi gördü. İşarə verdi ki, onu bura gətirin.

Rza kişi sevincindən qardaşını qucaqlayıb bağrına basırdı. Abbas insanların başları üzərindən əlləri ilə biribirinə ötürməsi yolu ilə rəhbərin əlinə doğru irəlilədi. Nəhayət, o, rəhbərə yetişdi, rəhbər inamlı nəzərlərlə ona baxdı və onu bağrına basdı. Sonra isə başı üzərinə qaldırdı. Ona dedi ki, yenə dediyi sözləri hayqırsın. Abbas bir daha hayqırdı:

- Qarabağ bizimdir! Qarabağ Azərbaycanındır!..

(Davamı var)

Sevincik NƏSİBOĞLU

Zəfər yolunu açmaq üçün şəhid olan qəhrəman

İlk pilot şəhid, Dövlət Sərhəd Xidmətinin əməkdaşı, mayor Abbas Qasimov

mamışdı. Həmin gündən sonra xalq 200 il yaşamadığı günləri yaşayacaqdı. Təbii ki, ən yaxşı mənada. Çünki 2020-ci il 27 sentyabr günündən başlayaraq bir xalq bütün səddləri sökdü, dağıtdı, qəfəsdən çıxdı, sinə dolusu nəfəs aldı, qılıncını əlində sıxdıqca sıxdı və ən böyük Zəfərinin başlanğıcını əldə etdi. O Zəfər ki, 200 ildə bu zəfərin ən xırdaşından xırdaşını belə qazana bilməmişdi. İtirə-itirə getmişdik biz torpaqlarımızı, igidlərimizi, qəhrəmanlarımızı, sərkərdələrimizi... Hətta bu illər içində elə bir il var idi ki, paytaxtımız belə itirilmək təhlükəsi altında idi. Əldən gedə bilirdi, gəldirdi belə... Ancaq Azərbaycanın sənələri yetişdirdiyi şirlər, nəhənglər buna imkan vermədilər. Azərbaycan öz yarasını tam sağalda bilməsə də, yaralı vəziyyətdə dirçələ bildi. Xalq 27 sentyabr gününə 200 illik tarixdə hazırlıqlı idi, elə dövlət də öz yenidən bərpasından başlayaraq bu tarixə hazırlıqlı idi. Vətənin igid oğul və qızları 27 sentyabr günü uzun illər gedilməsini gözlədikləri müqəddəs Zəfər yolunun ilk addımlarını şərəflə, qürurla atırdılar.

Haqqında söz açacağım bu igid vətən fədailərindən biri mən deyərdim ki, öz ömrünü elə Azərbaycanımız kimi yaşayıb. Son anında yox, hər anında vətəni kimi olub. Necə ki, Azərbaycanımızın başı əzəldən ən ağır bəlalər görüb, lakin öz övladlarından təskinlik tapırdı, bu qəhrəmanımız da elə vətəni kimi başı bəlalı olub. O, dünyaya göz açdığı yurdunu görmək arzusu ilə yaşasa da, həyatının son anına qədər bu arzu onun ürəyində qaldı. Uşaq vaxtlarından dərd-sər içərisində çırpındı, ata dərdi, torpaq dərdi... Oğulları ilə təskinlik tapardı vətəni kimi... Ancaq heç özü də bilməzdi ki, nə vaxtsa vətən sevincinə görə öz uşaqlarını da yetim qoyacaqdı... Fələyin işinə baxın ki, Rza kişi övladı Abbasını 6 yaşında atasız qoyduğu kimi, Abbas da atasının adını daşıyan bala Rzasını 6 yaşında yetim qoyacaqdı...

2 il boyunca Abbasla birlikdə sevinən ailə heç narahat olmadı, dərd çəkmədi... Bu illərdə Abbas ailənin sevincinə çevrildi. Rza kişinin ailəsi, yaxınları Abbasdan dualarını əskik etmədilər. Onların Abbasın gələcəyinə böyük inamları vardı.

Fələk, axır ki, öz oyununu qurdu və başlatdı... Həmin illərdə daxilindəki kinini, paxıllığını, naqisliyini yavaş-yavaş üzə çıxaran mənfur ermənilər gözləmədiyimiz bir anda bizi öz yurdumuzdan qovdular... Onda qara təqvim 1988-ci ilin noyabr ayını göstərirdi... Terrorçu ünsürlərlə böyük xalq arasındakı qarşıdurma həmin illərdə təzə-təzə baş qaldırırdı. Qərbi Azərbaycanın hər yerində deportasiyalar başlayırdı. İnsanlar zorla ev-əşiklərindən, yurd-yuvalarından qovulur, xüsusilə, azərbaycanlıların çoxluq təşkil etdiyi ərazilərdə deportasiyalar daha sət olur, ermənilərin xain planları get-gedə gerçəkləşirdi.

Növbə gəlib Abbasın ailəsinə də çatdı... Körpə gözlərdəki gülüş bir anda yox oldu... Analar çarəsiz qaldı, ataların beli büküldü... Abbas dünyanın ən böyük ağrısını körpə canında güclə daşımağa başladı... O, bu yurdu bir daha görə bilməyəcəkdi. Görmədiyini, xəyalına belə gətirmədiyini ən pis günləri başlayırdı Abbasın...

Canı, qaniçən erməni cəlladları növbəti ev kimi Qasimovların evinə soxuldular. Abbasın gözləri erməninin yırtıcı, vəhşi heyvan kimi simalarını görəndə bir az qorxdı... Həmişə gülüb-sevinən Abbas həsrətlə qarşı-qarşıya olmağın ilk dəqiqələrini yaşadığına görə, bəlkə də, ilk dəfə ağladı... Ana Abbasın göz yaşlarına dözə bilmədi... Axı, Abbas hələ uşaq idi... Bu dərdə uşaq necə dözsün? Axı, onun qəlbini daşdan deyil, bapbalaca bir ət parçası olan körpə uşaq ürəyidir... Ana uşağı qucağına alsada, onu sakitləşdirə bilmirdi. Ata da uşağın ağlamasına yanıb-yaxılırdı. Rza kişi özünü saxlaya bilmədi:

Azərbaycanı şimaliyə, cənubiyə, qərbiyə ayıram... Onu ayıran düşmənlər olub... Üzü qara olsun düşmənlərin...

Binəqədi rayonunda məskunlaşan Qasimovlar ailəsinin başçısı Rza kişi heç dözə bilmirdi bu istəmədiyi köç... O torpaqlar onun canı, qanı idi... Hətta onu ömür boyu səssiz-sədasız otağın küncünə saxlasalar belə öz doğma torpağında olduğu üçün səsini çıxartmazdı. Ürəyini orada qoyub getmişdi Rza kişi... Bir daha orada olmamaq duyğusu ilə qarşı-qarşıya qalmaq... Düşünmək belə əzab idi, dərd idi.

Həmin illərdə Azərbaycanda Azadlıq Hərəkatı başlamışdı. İnsanlar küçələrə, meydanlara axışdı azadlıq istəyirdilər. Lenindən Lenində heç vaxt olmayan haqq, hüquq, ədalət istəyirdilər. Rza kişinin də bundan xəbəri var idi. Buna görə, bir az elə bil ümidləndirdi. Fikirləşirdi ki, bu hərəkatın bir nəticəsi olar. Azərbaycan müstəqilləşər, güclənər. Ancaq qarşıdurmalardan başını qaldırmağa vaxtı olmayan millətin bir hissəsi də Qarabağda şəhadətə doğru irəliləyirdi...

Yurduna qayıdacağına köməkliliyi dəyəcəyinə ümid bağladığı üçün Rza kişi qərara aldı ki, özü də bu hərəkatda iştirak etsin. Səhəri günü qardaşı ilə birlikdə hərəkata qoşulmağa getməyə hazırlaşan Rza kişini oğlu Abbas gördü. Abbas təəccüblə atasına baxaraq soruşdu:

- Ata, hara gedirsən?
- Küçəyə çıxıram, oğul. Meydan hərəkatının olduğu yer.
- Orada neyləyirlər, ata?
- Camaat küçəyə axışdı, iynə atsan, yerə düşməz adam əlindən. Hamı haqqını istəyir. Oğul, bəlkə, nəşə dəyişdi, yenə obamıza-elimizə qayıtdıq.

Abbas bu sözü eşitcək elə bil oyandı: - Nə? Onda mən də gedirəm.

Rza kişi razılıq üçün həyat yoldaşına baxdı, həyat yoldaşı da baxışları ilə razılıq verdi. O, bildirdi ki, atası Abbası kütlənin arasında itirməz, ayaq altı qoymaz. Abbas sevinə-sevinə atasının çiyində oturdu. Əmisi ilə birgə küçə-